

Baker kaj Chris Corne diras, ke la kreola lingvo de Île de France formiĝis el pli-malpli norma franca, el francaj regionaj dialektoj de la 18-a jc. kaj el diversaj ne-francaj lingvoj, parolataj de sklavoj kaj aliaj loĝantoj. Ili emfazis la gravecon de okcidentafrikaj lingvoj kiel volofa, fonua kaj bambara, krom la bengala, tamila kaj malagasa el Madagaskaro. Laŭ ili, Kreol jam en 1749 akiris sian klaran karakteron.

Kvankam Kreol Morisyen estas la sola lingvo, kiun la plejmulto de la loĝantaro regas, la proponoj pri ĝia oficialigo fiaskis, ĝi ankaŭ ne estas akceptita kiel instrulingvo. La publiko opinias ĝin subnivela kaj preferas la anglan kaj la francan lingvojn. Alia kaŭzo por oficiala malakcepto de la kreola lingvo eble estas timo de izoliteco de Maŭricio aŭ timo de ekesto de iu politika etnogrupo – ekz. la hindaj maŭricianoj havas malsamajn gepatrajn lingvojn kaj la kreola lingvo estas ilia kuna komprenigilo.

En 1880 la maŭricia lingvisto Charles Baissac faris la studon de Kreol Morisyen. Li ne estis certa pri gramatikaj reguloj kaj sintakso. Laŭ li, la vortaro de la lingvo eldiras pli ol ĝia gramatiko. La sklavoj pere de diversaj parolturnoj kreis propran mondon, ne ĉiam komprenatan de la mastroj. Specifeco de la maŭricia kreola lingvo estas enigmoj kaj metaforoj, nomitaj *sirandanes*. Ekzemploj:

- *Aswar, mo truv en bann lagrin dan mo laplen. Ler mo lèvé mo napli truv zot? – Zétwal.* (En la vespero mi vidas multajn grajnojn en mia ebenaĵo. Kiam mi vekiĝas, mi ne plu vidas ilin? – La steloj.)
- *Later blan, lagrin nwar? – Papye samb lékritir.* (Tero blanka, grajnoj nigraj? – Papero kaj skribo.)
- *Ki ti bouir premyer marmit dan pey Moris? – Difé.* (Kiu boligis la unuan poton en Maŭricio? – La fajro.)

La decida leksiko devenas de la franca lingvo. Multaj vortoj estas prononcataj same kiel en la franca, malgraŭ ke la literumado malsamas. Aliajn oni malsame prononcas. Oni ekzemple ne uzas la *ŝ*-sonon, kiel en «bonjour» aŭ «jeudi». Anstataŭe oni diras *z: bonzur, zédi*. La *s* fariĝas ordinara *s: santé* (chanter), *kasé* (cacher), *so* (chaud). Krome oni emas mallongigi esprimojn: *zordi* (aujourd’hui), *talère* (a tout à l’heure), *eski* (est-ce qu’il y a). Genro ne ekzistas. La pronomo *li* servas por «li/ŝi», «lin/ŝin», kaj «ĝi». La demonstrativo *sa* estas plifortigita per la vorteto *la* post la substantivo: *sa poisson la* (ce poisson), *sa sapo la paille la* (ce chapeau de paille). Oni ofte inkluzivas la artikolon en la substantivo mem: *Ki lère départ?* (Quelle est l’heure du départ? – Kiu estas la horo de la foriro?), *Lamin sémé, lizié rekolté? Ekrir ec lir* (La main sème, les yeux récoltent? Écrire et lire – La mano semas, la okuloj rikoltas? Skribi kaj legi.). Kelkfoje oni superflue uzas la artikolon: *Mo oulé aine la samme pou aine la nuit* (Je voudrais une chambre pour une nuit – mi volus unu ĉambron por unu nokto). Oni ne fleksias la verbojn, sed per la vorto *fine* oni povas esprimi pasintan tempon: *Ou fine gagne laite?* (Vous avez eu du courrier? – Ĉu vi ricevis poŝton?), *Mo fine perdi mo simain* (J’ai perdu mon chemin – mi perdis mian vojon). Futuro esprimiĝas pere de *pou*: *Dimin mo pou ale la foire* (Demain, j’irai à la foire – morgaŭ mi iros al la foiro).

Specimeno de la «Patro nia»:

Nou Papa ki dan lesiel, fer rekonet ki to nom sin, fer ki to regn vini, fer to volonte akonpli, lor later kouma dan lesiel. Donn nou azordi dipin ki nou bizin. Pardonn nou, nou bann ofans, kouma nou ousi pardonn lezot ki finn ofans nou. Pa les nou tom dan tantasion. Me tir nou depi lemal. Amen.